

Vier (inleiding), geschreven door Frank van Pamelen

‘Kom je spelen?’ Kehinde hangt half over de heg, met een brede lach op het gezicht. Zijn rechterhand houdt een bal omhoog.

‘Ik kan niet,’ zegt Kim. ‘We gaan naar mijn opa. Die is jarig.’ ‘Oké.’ De bal gaat omlaag, de lach blijft. ‘De vader van jouw vader, toch? Hoe oud wordt hij?’ Kim haalt haar schouders op. ‘Weet ik niet precies. Maar hij is wel heel oud. Hij heeft de oorlog nog meegemaakt.’ ‘Daar hoef je toch niet oud voor te zijn?’ ‘Tuurlijk wel. Dat was hartstikke lang geleden.’ ‘Hoe lang dan?’ ‘Toen mijn opa vier was,’ vertelt Kim, ‘moest hij schuilen voor de bommen. Dat kan hij zich nog goed herinneren.’

‘Dat geloof ik best,’ zegt Kehinde. ‘Dat is heel heftig. Mijn eigen stad is ook aangevallen, ooit. Met tanks en vliegtuigen. Toen moest mijn hele familie vluchten.’ ‘Je opa en oma en zo?’

‘Nee. Gewoon mijn vader en moeder. Met mijn zusjes en mij.’

‘Hè? Daar was jij bij?’ ‘Ja. Toen ik vier was.’

Vier (vervolg), geschreven door Sophie (11 jaar, leerling De Rennevoirt)

‘Hoe kan dat?’ vraagt Kim. ‘Nou toen ik vier was zijn we naar Nederland gevlucht. Dat komt omdat in het land waar ik vandaan kwam het een hele heftige oorlog was. Ik kon niet slapen. Ik was bang dat ze ons huis ook zouden bombarderen.’ ‘Oh maar dat wist ik helemaal nog niet. Waarom heb je me dat nooit verteld?’ vraagt Kim. Kehinde antwoordt: ‘Het liefst praat ik er met niemand over dus ook niet met mijn beste vrienden. Ik heb nog vaak nachtmerries.’ ‘Maar dat is echt hel erg! Ik snap het wel. Mijn oom zit bij het leger en met verjaardagen zoals vandaag vertelt hij wel eens verhalen die hij heeft meegemaakt of hoort van anderen mensen.’ ‘Kim kom je?! We gaan zo naar opa!’ roept de moeder van Kim. Kim vraagt: ‘Oke mag Kehinde ook mee?’ ‘Als het van zijn moeder mag mag het van mij ook.’ ‘Bedankt mam!’ ‘Ik ben de hele middag vrij en van mijn moeder mag het.’ zegt Kehinde even later als hij weer buiten is ‘Kom waar wachten we nog op laten we gaan!’

Even later staan ze voor de deur van opa's huis. Alles is mooi versiert. Ze lopen naar binnen. ‘Hallo opa gefeliciteerd met uw verjaardag!’ ze krijgen een stukje taart. En dan zomaar zegt Kim: ‘Opa Kehinde heeft ook een oorlog meegemaakt. Niet de 2de wereld oorlog maar die in Syrië.’ ‘Dus jij weet ook hoe eng een oorlog is?’ ‘Ja ik durfde de straat niet meer op en had vaak honger.’ ‘Opa’ vraagt Kim: waarom was u dan gaan onderduiken?’ ‘We moesten onderduiken, we waren Joods en van de Duitsers moesten alle Joden weg. Ik zat in een concentratiekamp, ik heb het overleefd.’ Opa begon een beetje verdrietig te worden maar vervolgde zijn verhaal: ‘Mijn zusje en mijn vader overleefden het niet. Ze werden ziek door het bedorven eten.....’ zo vertelde opa de hele middag verhalen. Toen zei hij: ‘Ga maar eens naar boven daar staat een kist, daar zitten nog dingen in die uit de 2de wereldoorlog komen.’ Even later komen ze weer naar beneden met een kist. ‘Deze spullen hebben we gevonden.’ zegt Kehinde. ‘Dit zijn voedselbonnen uit die tijd. Hiermee kon je eten en drinken halen. En dit hier is mijn oude bestek.’ Kim en Kehinde blijven eten en op het einde van de avond gingen ze naar huis. Ze hadden super veel dingen bij geleerd die ze nooit meer zouden vergeten. Het was een leuke en interessante middag. Maar een week later krijgt Kim een brief dat haar opa op 79 jarige leeftijd overleden is. Ze begraven hem en alle verhalen die opa ooit heeft verteld schrijft Kim op in een boek. Dit boek bewaart zij goed en leest ze nog vaak voor aan haar kinderen en kleinkinderen en die weer aan hun kinderen. Zo blijven wij de verhalen doorgeven in de hoop dat dit nooit meer zal gebeuren en we in vrijheid kunnen blijven leven.